

สัปปุริสธรรม 7 กับการพัฒนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 Sappurisadhamma and Development in Thailand 4.0

พระมหาวาสูเทพ ญาณเมธี

Phramahavarsutep yanamete

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buddhist Education Administration Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาแนวคิดและการประยุกต์ใช้หลักหลักสัปปุริสธรรม 7 สำหรับพัฒนาประเทศไทยแลนด์ 4.0 หลักธรรมนี้ซึ่งองค์พระสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้มอบไว้ให้กับสากลโลกหลักธรรมดังกล่าวนี้เป็นแนวทางหรือธรรมะที่ทำให้มนุษย์เราเป็นคนดี หรือจะเรียกได้ว่าเป็นธรรมะของคนนั่นเอง อนึ่งแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (ร.9) อันเป็นแนวทางแห่งการประมาณตนและทำสิ่งที่ตนพอจะทำได้เพื่อตนเองเพื่อชุมชนอันก่อให้เกิดผลประโยชน์สุขตามมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่องค์พระสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ ดังนั้น หลักสัปปุริสธรรม 7 นี้สามารถนำมาใช้อธิบายถึงแนวทางการพัฒนาประเทศภายใต้ “ประเทศไทย 4.0” นับเป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน อย่างแท้จริง

คำสำคัญ : สัปปุริสธรรม 7; การพัฒนา; ไทยแลนด์ 4.0

Abstract

This article aims to study the concept and applying of Sappurisa dhammaprinciples for development Thailand 4.0. Sappurisa dhamma principles that Lord of Budhha give to the world is way of life and bring people to good men. Thus, King Bhumibol Adulyadej (Rama IX)'s Sufficiency Economy Philosophy is the middle path principle generating for yourself and communities according to Lord of Budhha said. So, Sappurisa dhamma principles can explain the way of country development under" Thailand 4.0 ". This is the beginning of truly driving country to stability, prosperity and sustainability

Keywords: Sappurisadhamma; Development; Thailand 4.0

บทนำ

อดีตที่ผ่านมาประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และในขณะเดียวกันความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ในศตวรรษที่ 21 ความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ค่านิยมทัศนคติ และพฤติกรรมของพลเมืองในสังคม และก่อให้เกิดความร่วมมือกับมิตรประเทศทั้งในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคและอาเซียนซึ่งมีความเข้มข้นและชัดเจนขึ้น

อย่างไรก็ตามเมื่อมีการเชื่อมโยงกับสังคมโลกมากขึ้น ก็ย่อมก่อให้เกิดความอ่อนไหวและผันผวนตามปัจจัยภายนอก ในขณะที่ความสามารถในการแข่งขันปรับตัวช้า เนื่องจากการยกระดับห่วงโซ่มูลค่าการผลิต เกษตร อุตสาหกรรม และบริการสู่การใช้องค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมยังดำเนินการได้น้อย ทำให้ฐานการผลิต เกษตร อุตสาหกรรม และบริการมีผลิตภาพการผลิตต่ำ ประกอบกับประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพในเกือบทุกด้าน ที่สำคัญได้แก่ คุณภาพคนคุณภาพ การศึกษา คุณภาพบริการสาธารณะ และบริการสาธารณสุข สังคมไทยยังมีความเหลื่อมล้ำสูงก่อให้เกิดความแตกแยก อีกทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ร่อยหรอและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็วมีภาวะขยะล้นเมือง และการบริหารจัดการน้ำยังไม่มีระบบที่สมบูรณ์ รวมไปถึงผลกระทบที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศผันผวนมีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งสะท้อนถึงปัญหาการจัดการภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพเพราะการบริหารจัดการยังขาดเอกภาพ และการปฏิรูปกฎหมาย เพื่อพัฒนาประเทศยังล่าช้า

การพัฒนาประเทศ จึงต้องอาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนา จึงจะก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ความมั่นคง และการพัฒนาประเทศไทยที่ยั่งยืน และพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นแม่แบบในการดำเนินชีวิตของคนไทยมายาวนาน อีกทั้งพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่น่าพยานุคุณและสังคมไปสู่ความเจริญงอกงามทางจิตใจ และปัญญา ด้วยวิถีแห่งการปฏิบัติที่หลากหลาย (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2541) ส่งเสริมการฝึกอบรมจิตใจและการฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความรู้แจ้งตามเป็นจริง สังคมไทยได้ยึดถือปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีโครงการเสริมสร้างคุณธรรมต่างๆ กระจายอยู่ทั่วประเทศ แทบทุกชุมชน ได้สร้างความแข็งแกร่งให้เกิดขึ้นกับคนไทยทั้งทางด้านจิตใจและปัญญา สามารถรับมือกับทุกสภาพปัญหา ทำให้คนไทยสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขในท่ามกลางสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ชุมชนดั้งเดิมของไทยจึงมีวิถีชีวิตแบบพึ่งพาธรรมชาติ มีความพอเพียงพึ่งตนเองได้ คนในชุมชนอยู่กันแบบเอื้อเฟื้อ เกื้อกูลแบ่งปันซึ่งกันและกัน อยู่กันแบบมีน้ำใจ เอื้ออาทร ความเป็นญาติมิตรเป็นเครื่องร้อยรัดคนในชุมชนเข้าด้วยกัน

ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศ การพัฒนาประเทศแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ยังคงยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม โดยสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” อันเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อวางรากฐานของประเทศใน

ระยะยาวให้มุ่งต่อยอดผลสัมฤทธิ์ของแผนที่สอดคล้องเชื่อมโยงและรองรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องกัน ไปตลอด 20 ปี ” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง สปฐจริยธรรม 7 กับการพัฒนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อเป็นการพัฒนาในยุคไทยแลนด์ 4.0 และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาในยุคไทยแลนด์ 4.0

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสปฐจริยธรรม 7

ความหมายของสปฐจริยธรรม 7

สปฐจริยธรรม 7 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2564) (ธรรมของสัตบุรุษ, ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ, คุณสมบัติของคนดี, ธรรมของผู้ดี) ประกอบด้วยดังนี้

1. ฉัหมญญตา (ความรู้จักธรรม รู้หลัก หรือ รู้จักเหตุ) คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมดา รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผล และรู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล
2. อัตถัญญตา (ความรู้จักอรรถ รู้ความมุ่งหมาย หรือ รู้จักผล) คือ รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำหรือความเป็นไปตามหลัก
3. อัตตัญญตา (ความรู้จักตน) คือ รู้ว่า เรานั้น ว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้ความสามารถ ความถนัด และคุณธรรม เป็นต้น
4. มัตตัญญตา (ความรู้จักประมาณ) คือ ความพอดี
5. กาลัญญตา (ความรู้จักกาล) คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจ กระทำหน้าที่การงาน
6. ปริสัณญตา (ความรู้จักบริษัท) คือ รู้จักชุมชน และรู้จักที่ประชุม
7. ปุคคลัญญตา หรือ ปุคคลปโรปรัญญตา (ความรู้จักบุคคล) คือ ความแตกต่างแห่งบุคคลว่าโดยอรรถาธิบายความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น

ความหมายของการพัฒนา

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 345) ได้ให้ความหมายของคำว่า การพัฒนา หมายถึง ความเจริญ เติบโต หรือก้าวหน้า (พระราชวรมุณี (ป.อ.ปยุตฺโต) 2527) ได้ให้ความหมายและอธิบายไว้ว่า การพัฒนา มาจากคำภาษาบาลีว่า วัฒนะ แปลว่า เจริญ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การพัฒนาคน เรียกว่า ภาวนา กับการพัฒนาสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คน เช่น วัตถุและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เรียกว่า พัฒนา หรือ วัฒนา เช่น การสร้างถนน บ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น (พระราชวรมุณี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2527)

จิตติยา สุวรรณขุ (2527) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม ซึ่งได้แก่ คน กลุ่มคน การจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคม ด้วยการจัดสรรทรัพยากรของสังคมอย่างยุติธรรม ประสิทธิภาพ ในขณะที่ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2525) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง การที่คนใน

ชุมชนและสังคมโดยรวม ได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเอง ได้ร่วมกันเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของตน ชุมชน และสังคมให้ดีขึ้น

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2526) ได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Directed Change) หรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า (Planned Change)

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา หมายถึงการกระทำให้เกิดขึ้น คือ เปลี่ยน จากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า

วิทยากร เชียงกุล (2527) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึง การทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจและความสงบสันติซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้วประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษาสีงามแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจ และการพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตใจ ดานต่าง ๆ ด้วยความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเราเรียกกันว่าเป็นการพัฒนา “คุณภาพ” เพื่อให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มปริมาณสินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้นหากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า

พัฒนาในยุค Thailand 4.0

ประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมามีการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจเป็นไปอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ยุคแรกเรียกว่า “ประเทศไทย 1.0” เน้นการเกษตรเป็นหลัก เช่นผลิตและ ขาย พืชไร่ พืชสวน หมู หมา กา ไก่ เป็นต้น ยุคสอง เรียกว่า “ประเทศไทย 2.0” เน้นอุตสาหกรรมแต่เป็น อุตสาหกรรมเบา เช่น การผลิตและขายรองเท้า เครื่องหนัง เครื่องดื่ม เครื่องประดับ เครื่องเขียน กระเป๋า เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ยุคที่สาม เรียกว่า “ประเทศไทย 3.0” เป็นอุตสาหกรรมหนัก และการส่งออก เช่นการผลิตและขาย ส่งออกเหล็กกล้า รถยนต์ กลั่นน้ำมัน แยก ก๊าซธรรมชาติ ปูนซีเมนต์ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นไทยในยุค 1.0, 2.0 และ 3.0 รายได้ประเทศยังอยู่ในระดับปานกลาง จึงเป็นสาเหตุให้ไทยไปสู่ยุคที่สี่ให้ เรียกว่า “ประเทศไทย 4.0” ให้เป็นเศรษฐกิจใหม่ (New Engines of Growth) มีรายได้สูง โดยวางเป้าหมายให้เกิดภายใน 5-6 ปีนี้ คล้าย ๆ กับการวาง ภาพอนาคตทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนของประเทศที่พัฒนา เช่น สหรัฐอเมริกา “A Nation of Makers” อังกฤษ “Design of Innovation” อินเดีย “Made in India” หรือ ประเทศเกาหลีใต้ที่วางโมเดลเศรษฐกิจในชื่อ “Creative Economy” (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2563)

ไทยแลนด์ 4.0 มีลักษณะอย่างไร

ประเทศไทย 4.0 เป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่ “Value-Based Economy” หรือเศรษฐกิจที่ ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” โดยมีฐานคิดหลัก คือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้า

เชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมและเปลี่ยนจากการเน้นภาคการ ผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น

ด้านการเกษตรเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหาร จัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้อง ร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) นอกจากนี้ด้านธุรกิจเปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีอยู่และรัฐต้องให้ความ ช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups บริษัท เกิดใหม่ที่มีศักยภาพสูง เปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำไปสู่ High Value Services และด้าน แรงงานของประเทศเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและทักษะสูง เป็นต้น

ไทยแลนด์ 4.0 จะพัฒนาเรื่องใดบ้าง

เพื่อให้เกิดผลจริงต้องมีการพัฒนาวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนา แล้วต่อยอดในกลุ่มเทคโนโลยี และ อุตสาหกรรม เป้าหมาย ดังนี้

1. กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ เช่น สร้างเส้นทางธุรกิจใหม่ (New Startups) ด้าน เทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีอาหาร เป็นต้น
2. กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ เช่น พัฒนาเทคโนโลยี สุขภาพเทคโนโลยี การแพทย์ สปา เป็นต้น
3. กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม เช่น เทคโนโลยีหุ่นยนต์ เป็นต้น
4. กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่ เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญญาประดิษฐ์และ เทคโนโลยี สมองกลฝังตัว เช่น เทคโนโลยีด้านการเงิน อุปกรณ์เชื่อมต่อออนไลน์โดยไม่ต้องใช้คนเทคโนโลยี การศึกษา อี-คอมเมิร์ซ เป็นต้น
5. กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และ บริการที่มีมูลค่าสูง เช่น เทคโนโลยีการออกแบบ ธุรกิจ โลฟิสไต์ เทคโนโลยีการท่องเที่ยว การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ เป็นต้น

หลักสัปรีสรรณ 7 กับการพัฒนาในยุคไทยแลนด์ 4.0

จากกระบวนทัศน์ในการพัฒนาประเทศภายใต้ “ประเทศไทย 4.0” เป็นอีกนโยบายหนึ่งที่เป็น การวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว เป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่ มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์รัฐบาล เป็นรูปแบบที่มีการผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ การปฏิรูป การวิจัย และการพัฒนาและการปฏิรูปการศึกษาไปพร้อม ๆ กัน เป็นการผนึกกำลังของทุกภาคส่วนภายใต้แนวคิด “ประชารัฐ” ที่ผนึกกำลังกับเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจการวิจัยพัฒนาและบุคลากรทั้งในและระดับโลก

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ซึ่งยังคงยึดหลัก “ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวคิดหลักในการบริหารประเทศ ซึ่งสามารถถอดรหัสออกมาเป็น 2 ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ

1. การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน (Strength from Within) โดยมีกลไกในการขับเคลื่อนหลักอยู่ 3 ตัวคือ

1.1) การยกระดับนวัตกรรม(Innovation Driven Proposition) ของทุกภาคส่วนในประเทศ

1.2) การสร้างสังคมที่มีจิตวิญญาณของความเป็นผู้ประกอบการ(Entrepreneur Driven Proposition)

1.3) การสร้างความเข้มแข็งในระดับฐานรากหรือชุมชนซึ่งทั้ง 3 กลไกนี้ขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กันและเมื่อโครงสร้างภายในประเทศเข้มแข็งแล้ว การเชื่อมโยงกับภายนอกก็ย่อมเป็นสิ่งที่ต้องทำควบคู่กันไป

2. การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก (Connect to the World) ในการเชื่อมโยงกับประชาคมโลกนี้สามารถเชื่อมโยงทั้งในมิติทางเศรษฐกิจในระดับประเทศ เศรษฐกิจภูมิภาคและเศรษฐกิจโลกซึ่งเมื่อเศรษฐกิจในประเทศเมื่อเชื่อมโยงกับแนวคิดการสร้างเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากจะก่อให้เกิดการเติมเต็มพลังในท้องถิ่น (Local Empowerment) ผ่านการค้าและการลงทุนในท้องถิ่นการจ้างงานในท้องถิ่นและนำไปสู่ความเป็นเจ้าของของคนในท้องถิ่น และสามารถเชื่อมโยงในระดับภูมิภาค อาทิตี ASEAN และในระดับโลกได้

จากการที่นำแนวคิดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาปรับใช้นั้นก่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลใน 4 มิติ กล่าวคือ ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ(Economic Wealth) ความอยู่ดีมีสุขของผู้คนในสังคม(Social Well-beings) การรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม (Environment Wellness) และการยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human Wisdom)

การยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์(Human Wisdom) ด้วยการพัฒนาคนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชซึ่งเป็นแนวทางแห่งการประมาณตนทำสิ่งที่ตนพอจะทำได้เพื่อตนเอง เพื่อชุมชนและจะก่อให้เกิดผลแห่งประโยชน์สุขตามมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่องค์พระสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเคยมอบให้กับประชากรชาวโลกที่พระองค์ทรงโปรดนั่นก็คือ “สัปปริสธรรม 7” ซึ่งสามารถนำมาเชื่อมโยงปรับใช้ภายใต้บริบทไทยแลนด์ 4.0 ได้ดังนี้

1. การรู้หลักรู้จักเหตุ (ธัมมัญญตา) คือ รู้หลักการและกฎเกณฑ์ของสิ่งที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องซึ่งตนมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการให้สิ่งนั้นบรรลุผลสำเร็จ จำเป็นต้องรู้หลักการที่จะเป็นเหตุให้สิ่ง ๆ นั้น ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ซึ่งการรู้หลักรู้จักเหตุว่าความรู้เป็นหลักการสำคัญ ในการพัฒนาตนและองค์กรทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนให้ไปสู่ความสำเร็จจึงเป็นหลักธรรมขั้นแรกที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาในขั้นต่อไป

2. การรู้จักผล (อัตถัญญตา) หมายถึง การรู้ความหมายและความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ตนกำลังปฏิบัติ กล่าวคือ ต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายและวิสัยทัศน์ขององค์กร ทั้งนี้ไม่เพียงแต่มองในมุมมองของการบริหารองค์กร ยังสามารถปรับใช้ในมุมมองของการขับเคลื่อนธุรกิจขนาดเล็กได้เช่นกันที่จะต้องมีความหมายทั้งในเรื่องของการบริหารคน งานและเงิน

3. การรู้ตน (อัตตัญญตา) คือ รู้ตามความเป็นจริงว่า ตนมีฐานะ ความรู้ ความสามารถ ความถนัด มีจุดแข็ง จุดอ่อนอย่างไร ซึ่งต้องกำหนดบทบาทให้เหมาะสมกับสภาพที่แท้จริงของตน ตลอดจนปรับปรุงและพัฒนาตนให้มีศักยภาพสูงขึ้น กล่าวได้ว่าทำตามกำลังพอประมาณที่ตนสามารถกระทำได้

4. การรู้ประมาณ (มัตตัญญูตา) คือ การรู้จักความพอดี รู้ประมาณในการบริโภค รู้ประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักความพอดีในการประกอบกิจการต่าง ๆ ต้องมีความเข้าใจและกระทำด้วยปัญญาเพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุขแก่ตนเองและผู้อื่น

5. การรู้กาลเวลา (กาลัญญูตา) คือ การรู้กาลเวลาอันเหมาะสม รู้ว่าเวลาใด ควรกระทำสิ่งใดวางแผนด้านเวลาอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ และไม่ควรถ่ายเวลาให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์

6. การรู้ชุมชน (ปริสัณญูตา) เมื่อเข้าไปเกี่ยวข้องกับชุมชนใด ต้องรู้จักชุมชน และวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนนั้น ๆ ตลอดจนรู้จักให้เกียรติ ให้ความร่วมมือ ช่วยทำนุบำรุง รักษาชุมชนให้สงบเรียบร้อยน่าอยู่อาศัย

ภายใต้การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ย่อมต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย ไม่เช่นนั้นแล้วย่อมก่อให้เกิดสภาวะไม่สมดุลระหว่างระบบนิเวศน์(Ecology) และระบบเศรษฐกิจ (Economy) ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา โดยผลกระทบที่เกิดจากสภาวะโลกร้อนนี้ ย่อมเป็นความรับผิดชอบของทั่วโลกที่ต้องรับผิดชอบ และให้ความสำคัญร่วมกัน ซึ่งปัจจุบันนี้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมภาคธุรกิจ Corporate Social Responsibility (CSR) กล่าวคือ การดำเนินธุรกิจนั้นต้องอยู่ภายใต้หลักจริยธรรมและการกำกับที่ดี ควบคู่ไปกับการใส่ใจและดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน CSR เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญต่อสังคมชุมชนและความเป็นอยู่ของมนุษย์ ซึ่งไม่ต้องการให้มนุษย์และสิ่งแวดล้อมอยู่ร่วมกันในลักษณะเบียดเบียน แต่ต้องการให้มนุษย์และสิ่งแวดล้อมอยู่ร่วมกันในลักษณะเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

7. การรู้บุคคล (บุคคัลัญญูตา) การรู้จักและเข้าใจความแตกต่างของบุคคล ในด้านทักษะความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ทัศนคติ และคุณธรรม

สรุปได้ว่า หลักสัปปุริสธรรม 7 ข้างต้น สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับคนและสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรมที่มีคุณค่า พบได้ในสังคมมนุษย์หรือปัจจัยแห่งสังคมในกระบวนการอาศัยซึ่งกันและกัน ด้วยการพิจารณาจากเหตุและผล รู้จักโลกรู้จักธรรมชาติ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ อันนำไปสู่สังคมที่มีความหวัง (Hope) สังคมที่เปี่ยมสุข(Happiness) สังคมที่มีความสมานฉันท์ (Harmony)

บทสรุป

ประเทศไทย 4.0 หรือ Thailand 4.0 นับเป็นกระแสที่ได้รับการกล่าวถึง และวิเคราะห์ในแง่มุมต่าง ๆ อย่างมากมาย ทั้งนี้คงเนื่องมาจากเป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายของรัฐบาล ที่จะขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เป้าหมาย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายที่จะเปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เมื่อมองถึงพัฒนาการของสังคมไทย ผ่านความเป็นประเทศไทย 1.0 2.0 และ 3.0 ซึ่งถูกกำหนดแนวทางการพัฒนาด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาตั้งแต่ พ.ศ. 2504 จะพบว่าแม้ว่าในบางช่วงของแผนจะประสบความสำเร็จในการพัฒนา เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแผนฉบับแรก ๆ และการสร้างความเจริญเติบโต และรักษาอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพในแผนฉบับที่ 6-7 แต่ปัญหาที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการพัฒนาสังคมไทย ก็คือ การพัฒนาคนให้มี

ศักยภาพในการที่จะพัฒนาประเทศ จะเห็นได้ว่า ในแผนฉบับที่ 8 เป็นต้นมา จะเน้นการพัฒนาที่มุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาคนให้มีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งการพัฒนาที่บูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาประเทศภายใต้โมเดล “ประเทศไทย 4.0” จะสำเร็จ ใช้แนวทาง “สานพลังประชารัฐ” เป็นตัวการขับเคลื่อน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ภาคการเงินการธนาคาร ภาคประชาชนภาคสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยต่าง ๆ ร่วมกันระดมความคิด ผนึกกำลังกันขับเคลื่อนผ่านโครงการ บันทึกความร่วมมือ กิจกรรม หรืองานวิจัยต่าง ๆ โดยการดำเนินงานของ “ประชารัฐ” กลุ่มต่าง ๆ อันได้แก่

กลุ่มที่ 1 การยกระดับนวัตกรรมและผลิตภัณฑการปรับแก้กฎหมายและกลไกภาครัฐ พัฒนาคัลเลสเตอร์ภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคต และการดึงดูดการลงทุน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

กลุ่มที่ 2 การพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ

กลุ่มที่ 3 การส่งเสริมการท่องเที่ยวและไมล์ การสร้างรายได้ และการกระตุ้นการใช้จ่ายภาครัฐ

กลุ่มที่ 4 การศึกษาพื้นฐานและพัฒนาผู้นำ (โรงเรียนประชารัฐ) รวมทั้งการยกระดับคุณภาพวิชาชีพ

กลุ่มที่ 5 การส่งเสริมการส่งออกและการลงทุนในต่างประเทศ รวมทั้งการส่งเสริมกลุ่ม SMEs

และผู้ประกอบการใหม่ (Start Up) ซึ่งแต่ละกลุ่มกำลังวางระบบและกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายอย่างเข้มข้น กระบวนทัศน์ในการพัฒนาประเทศภายใต้ “ประเทศไทย 4.0” เป็นอีกนโยบายหนึ่งที่เป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว เป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์รัฐบาลเป็นรูปแบบที่มีการผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ การปฏิรูปการวิจัยและการพัฒนา และการปฏิรูปการศึกษาไปพร้อม ๆ กัน เป็นการผนึกกำลังของทุกภาคส่วนภายใต้แนวคิด “ประชารัฐ” ที่ผนึกกำลังกับเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ การวิจัยพัฒนา และบุคลากรทั้งในประเทศและระดับโลกทุกคนที่รับรู้ถึงวิกฤตในครั้งนี้ก็ได้แต่ฝากความหวังไว้ที่ Thailand 4.0 หวังว่ามันจะช่วยผลักดันให้ประเทศไทยหลุดพ้นกับดักทั้งหลายที่เคยเจอมาตลอดได้ ซึ่ง Thailand 4.0 นี้เป็นการ ‘ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม’ นั่นเองเปลี่ยนจากที่แต่ก่อนเราลงมือทำมาก แต่ได้ผลตอบแทนน้อย มาเป็น ลงมือทำน้อย ๆ แต่ได้ผลตอบแทนมหาศาล โดยการเอาความคิดสร้างสรรค์เป็นแรงผลักดัน และนำนวัตกรรมเข้ามาช่วย เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าไปสู่การบริการมากขึ้น Thailand 4.0 นี้จะเป็นการพูดถึง New S-Curve หรือก็คือ การพัฒนาเปลี่ยนแปลงที่ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งก็คล้าย ๆ กับการ Disruptive ที่เข้ามาพัฒนาสินค้าที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น และล้มล้างพฤติกรรมแบบเดิม ๆ เหมือนอย่างเช่น ฟลิ้ม Kodak ที่เคยรุ่งเรืองอยู่ในสมัยก่อน ใครจะไปคิดว่าสุดท้ายแล้วบริษัทยักษ์ใหญ่รายนี้จะถูกคลื่นลูกใหม่อย่างเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาแทนที่ ต้องล้มหายไปจากความทรงจำของเด็กรุ่นใหม่ ทำให้ยุคสมัยนี้คนอาจจะไม่รู้จักรับกับ Kodak แต่รู้จักกับกล้องดิจิทัลแบรนด์ดัง ๆ อย่างอื่นแทน ส่วนที่ยากของ New S-Curve คือเราจะเคลื่อนย้ายไปเทคโนโลยีใหม่เมื่อไหร่ อย่างแรกต้องดูว่าเราจะไปปักหลักกับเทคโนโลยีไหนดี ต่อมาคือเราจะเปลี่ยนแปลงมันไปอย่างไร และสุดท้ายเมื่อไหร่ถึงควรจะปรับตัวไปยังเทคโนโลยีนั้น

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา. **วินัยบัญญัตินักธรรมขั้นตรี**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2535.
- กิตติพงษ์ ศรีนันท์ลักษณ์. **ประวัติพระมหาโพธิวงศาจารย์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, 2558.
- ฐิติพัฒน์ พิษุฒาดาวงษ์. **การพัฒนาระบบสมรรถนะของกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข**. เอกสารประกอบ การประชุมเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร: ปูนซีเมนต์ไทย, 2548.
- จิตยา สุวรรณขุ, **สังคมวิทยา**. (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช. 2527).
- दनัย เทียนพุม. **ความสามารถในทรรชนะ ดร.दनัย เทียนพุม**. กรุงเทพมหานคร: เอ.อาร์.อินฟอร์เมชันแอนพับลิเคชั่น, 2550.
- ธำรงค์ดี คงคาสวัสดิ์. **COMPETENCY ภาคปฏิบัติ เขากำลังทำอะไร?**. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย – ญี่ปุ่น), 2549.
- นิสดารค์ เวชยานนท์. **Competency Model กับการประยุกต์ใช้ในองค์กรไทย**. กรุงเทพมหานคร: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส. 2550.
- พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตโต). **พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ 9**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2527.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). **พุทธวิธีในการเผยแผ่**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สหธรรมิก. 2554.
- พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). **ทางสายกลางของการศึกษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527.
- พิสิฐ เจริญสุข. **คู่มือการเผยแผ่พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มวิชาการพระพุทธศาสนาและจริยศึกษา กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2539.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: นามิบุ๊คส์พลับลิเคชันส์. 2542.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. **สังคมไทย : แนวทางวิจัยและการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. 2525.